

Skriver for å forandre

Øystein Helmikstøl
journalist i Psykologtidsskriftet

Paul S. Amundsen

Etter at de skrev fjorårets beste fagartikkel, tok det litt av for Hanne Braarud og Dag Nordanger. Akkurat slik de ønsket.

VIL PÅVIRKE: Dag Nordanger og Hanne Braarud ønsker at artikkelen deres om barns komplekse traumer, vil bidra til at det blir lettere å finne fram til og støtte barn som utsettes for vold og overgrep.

– Dere skrev en fagartikkel om kompleks traumatisering hos barn som i disse dager feires som den beste i Tidsskriftet i fjor. Gratulerer!

Nordanger: – Dette er en veldig stor anerkjennelse, så tusen takk. Braarud: – Vi ser på det som en betydningsfull utmerkelse. Det er fantastisk bekreftende.

– **Hvorfor ville dere publisere artikkelen i Tidsskriftet?**

Braarud: – Det er en del forskning om dette som er presentert internasjonalt, særlig i USA . Men mindre er tilgjengelig på norsk. Vi vet at ikke alle faggrupper leser utenlandske fagtidsskrifter. Vi hadde lyst å gjøre dette fagutviklingsområdet mer tilgjengelig for fagfolk i Norge.

Nordanger: – Vi har publisert en del internasjonalt, og også i andre tidsskrifter i Norge. Men akkurat disse barna, de som kanskje utfordrer oss aller mest, ville vi kommunisere med norske psykologer om. Som klinikere, ledere og veiledere for andre sitter psykologer ofte i nøkkelposisjoner i forhold til hjelpen disse barna får. Artikkelen bærer også et budskap om at

verden går fremover, ved at kunnskap fra ulike felt kommer sammen og gir en forståelse på et nytt nivå, og det kjennes meningsfullt å formidle videre.

«Med denne artikkelen har det vært fullstendig annerledes. Responsen har vært enorm»

OPPFORDRER ANDRE: Våg å skrive enkelt, kall det gjerne folkelig eller «populært», er Dag Nordangers klare oppfordring til andre som vil skrive gode fagartikler.

– Hvem skriver dere for?

Braarud: – Først og fremst for klinikere, som møter utfordringer knyttet til denne gruppen i sin jobbhverdag. Her kan relevant, ny forskning komme direkte til nytte. Men vi har et mål om å nå ut til alle som jobber med barn, alt fra fastleger, de som jobber på helsestasjonen og i barnevernet, til politikere og utdanningsinstitusjonene. Vi håper også at det vi skriver, kan berede grunnen for flere forskningsprosjekter om samme tema.

– Men har noen lest artikkelen?

Nordanger: Hehe. Altså, vi har som sagt publisert mange fagartikler og er i utgangspunktet glade og fornøyde hvis de kommer på trykk. Vi forventer liksom ikke så mye oppmerksomhet. Det vanligste er å ikke få så mye respons, bortsett fra noen få kollegers godord. Og de kollegene er gjerne folk som skriver om samme tema, i Norge eller i utlandet. Med denne artikkelen har det vært fullstendig annerledes. Responsen har vært enorm.

Braarud: – Ja, artikkelen har tydeligvis truffet et behov. Tilbakemeldingene har vært langt over vår forventning, selv om vi selvsagt ønsket å nå ut, men artikkelen er jo egentlig ganske teoretisk. Mange skriver og forteller hvor bra og viktig den er, senest i dag fikk jeg e-post fra en kliniker som fortalte at artikkelen har vært en konkret hjelp i vedkommendes arbeid med barn. Klinikeren hadde fått nye begreper som hjalp henne i kommunikasjonen med foresatte. Nordanger: – Vi har blitt mye kontaktet om å holde foredrag om dette til for eksempel psykologer og barnevernsansatte, etter at artikkelen ble trykt i fjor høst. Braarud: – Og det har vært gledelig å se at artikkelen allerede er tatt inn som pensum flere steder, på høyskoler og i videreutdanninger.

OM BARN OG TRAUMER: – Vi må ta inn over oss at det rasende og utagerende barnet er en like representativ traumeklient som det redde og ulykkelige barnet, sier Hanne Braarud.

– Hvor lang tid brukte dere på å skrive artikkelen?

Nordanger: – Vi har begge vært psykologer og forskere i mange år, og dette er resultatet av en lang modningsprosess. Artikkelen integrerer noe vi har vært opptatt av lenge, men vi har hatt forskjellige veier inn i det. For min del, med erfaring fra traumefeltet, savnet jeg forståelsesmodeller for de mest traumatiserte barna. Jeg opplevde at diagnosen Posttraumatisk stresslidelse (PTSD) ikke strakk til for de barna som får hele utviklingen sin forstyrret, og som er de mest krevende for tiltaksapparatet.

Disse får ofte mange diagnoser, og det er et forvirrende landskap å arbeide i for en behandler. Braarud: – Artikkelen representerer en sammensmeltning av traumefeltet og utviklingspsykologi, tradisjonelt sett to forskjellige fagfelt. Med min bakgrunn fra spedbarnsfeltet kunne jeg diskutere med Dag, og begreper fra utviklingspsykologi ga mening og kunne fylle inn bildet fra traumefeltet. Jeg har vært opptatt av omsorgsfaktorer som er viktige for barnets utvikling. I dette perspektivet har også kunnskap fra nevrobiologi vært viktig.

– Hvilke råd har dere til andre som vil skrive en god fagartikkel?

Braarud: – Du må ikke nødvendigvis ha et svært forskningsprosjekt som utgangspunkt, med et datamateriale som du presenterer resultater fra. Det trengs også gode oversiktsartikler som kan belyse en teori eller begreper.

Nordanger: – Og våg å skrive enkelt, kall det gjerne folkelig eller «populært». Vi ble veldig inspirert etter tilbakemeldinger på en kronikk (*Blanke ansikter*, 10. mai 2010 i Bergens Tidende) vi hadde på trykk, og fikk lyst til å skrive noe i en mer faglig sammenheng om det samme.

– Hva er nytt i artikkelen deres?

Nordanger: – Den inneholder ikke så mye nytt i seg selv, hvis man ser de ulike feltene hver for seg, slik de har levd sine forskjellige liv i lang tid. Det er integreringen av traumefeltet og utviklingspsykologien som er ny, og den nevrobiologiske forskningen som har utviklet begge feltene mye de siste årene, som gjør at helheten nå utgjør noe mer enn summen av delene.

– Kan dere si litt om hvilke nye begreper dere skriver om?

Braarud: – Mange av begrepene vi bruker, har eksistert lenge, både innenfor traumefeltet og utviklingspsykologien. Det gjelder for eksempel «tilknytning», «selvregulering», «den bruksavhengige hjernen» og «komplekse traumer». Det nye er relevansen av utviklingspsykologibegrepene i et traumeperspektiv, og omvendt. Nordanger: – Det mest unike og nye begrepet er nok «utviklingstraumer», eller «developmental trauma», som betegner koplingen av disse to fagområdene.

– Vil artikkelen påvirke faget?

Braarud: – Vi håper helt klart at i alle fall perspektivet vil bety noe. Artikkelen understreker hvor viktig det er å finne fram til og støtte barn som utsettes for vold og overgrep. Sånn sett støtter perspektivet flere allerede pågående satsninger i Norge: handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, modellkommuneprosjektet og etableringen av lokale konsultasjonsteam.

Nordanger: – Vi mener også at det er en naturlig konsekvens at instrumenter og kartleggingsverktøy utvikles i tråd med ny forskning om hva som er de mest sentrale symptomene på traumatisering. Internasjonalt er dette arbeidet allerede i gang, det er sterke miljøer som jobber for å få en egen diagnose i DSM -V for disse traumatiserte barna vi skriver om: Developmental Trauma Disorder.

– Dere skriver at det er for dårlige diagnostiske verktøy i spesialisthelsetjenesten? Nordanger: – Dette gjelder ikke generelt, men det ligger i sakens natur at verktøyene er laget for eksisterende diagnoser. De barna vi snakker om, har så sammensatte vansker, som går på tvers av diagnoser, og de passer sjelden inn i én kategori. Vi har ennå ikke instrumenter som er laget for å beskrive dette mønsteret eller de reguleringsvanskene de har.

Braarud: – Faren er da at en behandler fester seg ved atferdsvanskene eller ADHD- symptomene, og gir en behandling som ikke tar høyde for en eventuell traumatiserende omsorgssituasjon hjemme.

– Hvilke tiltak og hvilken behandling vil dere anbefale?

Nordanger: – Behandlingen må rette seg mot kjerneproblemet, i dette tilfellet reguleringsvansker.

Braarud: – Vi må ta inn over oss at det rasende og utagerende barnet er en like representativ traumeklient som det redde og ulykkelige barnet. Disse barna har en normal tilpasning til en unormal omsorgssituasjon, og da blir tiltak rettet mot omsorgsbasen viktig. Støtte til for eksempel fosterforeldre blir veldig sentralt. Nordanger: – Behandleren må jobbe med affektbevissthet og affektregulering. Det finnes allerede flere tilnærminger som har denne tenkningen i seg, for eksempel Traumefokusert Kognitiv Atferdsterapi (TF-CBT), og Circle of Security som retter seg mot foresatte.

– Hva vil dere si til ministre og andre som har makt til å ta avgjørelser om det dere er opptatt av?

Braarud: – Da har vi et spørsmål til helseministeren: Forskning fra USA viser at hjemmebesøk hos gravide i risiko fører til bedre omsorgsmiljø og forebygger senere problemer hos barna. Er slike hjemmebesøk noe regjeringen tenker å prøve ut mer systematisk i Norge?

– **Forresten. Er det noen spørsmål dere gjerne skulle ønske vi stilte?**

Nordanger: Hehe. «Hva føler dere nå?»

– **Og hva føler dere nå?**

Braarud: – Vi er kjempeglade og veldig stolte. Nordanger: – Jeg husker selv da jeg var fersk psykolog og Atle Dyregrov og Magne Raundalen fikk pris for beste artikkel, de var helter og er det fortsatt, så det er en ære å få en slik utmerkelse selv.

Svar fra helse og omsorgsministeren:

– I Sverige har man gode erfaringer med tilbud til gravide om rådgivende livsstilssamtale tidlig i svangerskapet med tanke på avdekking av rusmiddelmisbruk og tidlig intervensjon. Helsedirektoratet arbeider nå med å forberede et pilotprosjekt for å prøve ut en lignende ordning i noen kommuner, er Anne- Grete Strøm-Erichsens svar på spørsmålet fra artikkelforfatterne om hjemmebesøk hos gravide.

Aftenposten om vinneren

Det er et aktuelt og interessant tema, og vi vil gjerne bruke artikkelen som grunnlag for nyhetsstoff. En journalist er allerede på saken og vil gjerne lage stoff på temaet når det passer. En del fagartikler er lite tilgjengelige for oss lekfolk, hovedsakelig på grunn av utstrakt bruk av vanskelig fagterminologi, det jeg vil kalle stammespråk. Denne artikkelen har en – sett fra vår side – heldig blanding av fagspråk og et språk vi lett kan forstå. Det blir et slags dramaturgisk grep, tilsiktet eller ikke, som fenger deg som leser.

Bra artikkel, rett og slett!

Arild Kveldstad

Innenrikssjef i Aftenposten

Inga Marte Thorkildsen Barne-, likestillings- og Inkluderingsminister

Foto: BLD

Artikkelen tar opp et viktig tema om barns utvikling, og betydningen av samspillet mellom barnet og miljøet. Den er tankevekkende fordi den refererer til forskning som sier at de mest skadelige stressbelastningene er de som pågår over tid, som skjer i tidlige leveår, og som påføres barnet i hjemmet. Alle som jobber med barn, bør kjenne til denne kunnskapen. Jeg ønsker også at dette skal nå ut til nybakte foreldre og småbarnsforeldre, slik at de ser hvor viktig et godt og trygt samspill er.

Hanne Cecilie Braarud har skrevet et vedlegg til *NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Denne rapporten er sendt på offentlig høring med frist for tilbakemelding 15. september i år.

Når vi har gått igjennom høringsvarene, vil jeg vurdere hvordan vi skal følge opp kunnskapen som Braarud og Nordanger har formidlet. Forskningen bør få konsekvenser for arbeidet i barneverntjenestene, og for tilbudet som kommunene har for å forebygge, avdekke og hjelpe barn som lever med omsorgssvikt, vold og overgrep.

Vi jobber med å styrke barns rettssikkerhet og medvirkning. Et forslag om endringer i barneloven er nå på høring. Lovendringene skal sikre at barn høres i større grad enn i dag.

DETTE ER SAKEN

- Dr.psychol. Hanne Cecilie Braarud og dr.psychol. Dag Øystein Nordanger får Bjørn Christiansens minnepris for beste fagartikkel i 2011: «Kompleks traumatisering hos barn: En utviklingspsykologisk forståelse»
- Forfatterne er ansatt ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Vest – psykisk helse og barnevern (RKBU Vest), Uni Helse, Uni Research
- Prisen deles ut hvert år som en anerkjennelse for et betydningsfullt faglig bidrag publisert i Tidsskriftet. Det stilles strenge krav til arbeidets komposisjon, språklige utforming og faglige stringens
- Juryen består av Tidsskriftets redaktører og redaksjonsråd: Bjørnar Olsen (sjefred.), Pål Johan Karlsen (red.), Kirsten Rasmussen, Frode Thuen, Catharina Wang og Marianne Hansen
- Artikkelen oppsummert: – Utvikling av selvregulering er en avgjørende utviklingsoppgave for barn – De trenger trygge og sensitive voksne som støtter opp om denne utviklingen, som blant annet hjelper dem å regulere ned frykt – Når omsorgspersonen i stedet induserer frykt, kommer barnet i en uløselig situasjon og må regulere følelsene sine selv, før det har utviklet gode strategier for det – Konsekvensen blir gjerne reguleringsvansker på ulike områder, som da blir «uttrykket» for traumatisering
- Vinnerbidraget kan leses på psykologtidsskriftet. no.